

Koliko medicinske sestre/tehničari participiraju osobnog zdravlja u vrijeme korona krize

Gordana Šantek-Zlatař

Marina Frišćić

Sažetak

Svi znamo da je zdravlje stanje potpunog i psihičkog i fizičkog i socijalnog blagostanja, prema definiciji SZO. Liječnici i medicinske sestre koji sudjeluju u liječenju i zdravstvenoj njezi pozitivnih i suspektno pozitivnih pacijenata na koronavirus u vrijeme epidemije izravno su suočeni s brojnim problemima koji proizlaze iz različitih asimetričnih pogleda i djelovanja koji su rezultat krizne situacije i povećane količine stresora na radnom mjestu u trenutnoj situaciji. Na koji način se oduprijeti takvim problemima i/ili ih riješiti nažalost je u domeni osobe koja ih doživljava. Psiho-fizičko zdravlje iste vrlo je važan čimbenik u rješavanju kompleksnih situacija i problema s kojima se ista suočava ne uzimajući u obzir sposobnost i kompetencije. Iz samoprocjene medicinskih sestara/tehničara vidimo koliko je ono narušeno i koliko ga dodatni stres ugrožava.

Ključne riječi: Medicinska sestra/tehničar, stres, zdravlje, korona virus, pan/epidemija

Uvod

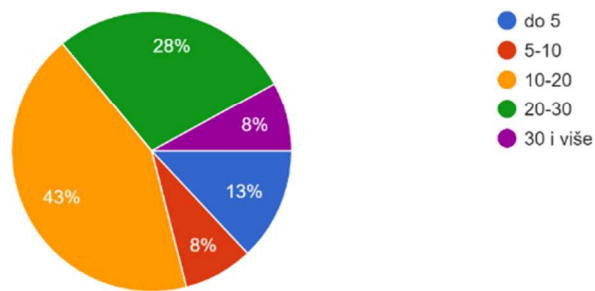
U vrijeme pandemije odnosno epidemije u našoj zemlji društvena zajednica postala je svjesna važnosti medicinskih djelatnika i našeg humanog posla. Zanimljivo je kako perspektiva promatrača mijenja i njegov pogled i mišljenje. Medicinari su postali heroji nacije, netko tko je toliko potreban, a s druge strane netko koga se u isto vrijeme izbjegava u trgovini ili crkvi i drži se dvostruki propisani razmak za svaki slučaj. Nažalost, takvo ponašanje jedan je od riziko čimbenika razvoja stresnih utjecaja na zdravlje medicinara. Medicinske sestre/tehničari radili su samoprocjenu čimbenika koje isti percipiraju kao stresore, odnosno eventualne rizične čimbenike za razvoj psihogeno uvjetovanih organskih poremećaja.

Rezultati

Anketa je sadržavala 20-tak pitanja o samoprocjeni stresora i utjecaju na zdravlje ispitanika, a odrađena je i obrađena elektronski. U anketi je sudjelovalo 100 medicinskih sestara/tehničara. Razdoblje provođenja online ankete je ožujak 2020.

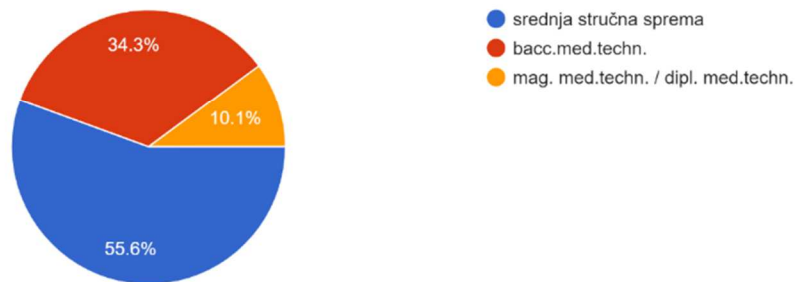
U anketi je sudjelovalo 100 medicinskih sestara/tehničara. Najveći postotak (43%) ispitanika je u rasponu između 10 i 20 godina radnog staža, a 28% ispitanika je između 20 i 30 godina staža (Slika 1). Više od polovice ispitanika je srednje stručne spreme (55,6%). Prvostupnice sestrištva sudjelovale su u anketi s 34,3 % udjela, a magiste i/ili diplomirane medicinske sestre sa 10,1% udjela (Slika 2.).

Godine staža...
100 responses



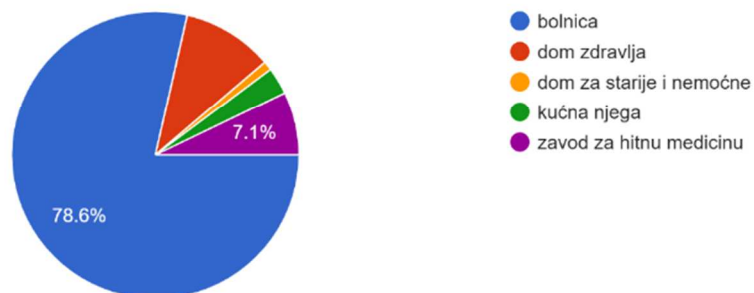
Slika 1. Godine staža ispitanika

Stručna sprema...
99 responses



Slika 2. Stručna sprema ispitanika

Vaše radno mjesto je...
98 responses

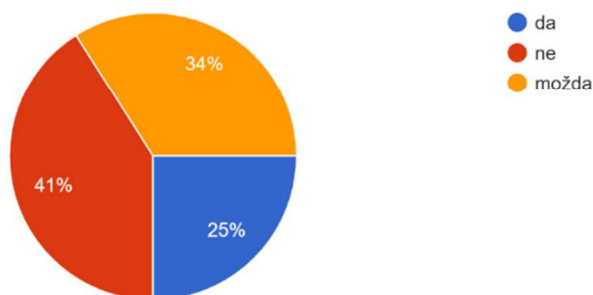


Slika 3. Mjesto rada ispitanika

U anketi je sudjelovalo 78,6 % ispitanika zaposlenika bolnice, 8% zaposlenika iz doma zdravlja i zavoda za hitnu medicinu, svega po 2% ispitanika zaposlenih u domovima za starije ili u kućnoj njezi (Slika 3.).

Mislite li da su vas dosadašnja edukacija (formalna i neformalna) uz osobno iskustvo dovoljno pripremili za rad u vrijeme epidemije COVID-a?

100 responses

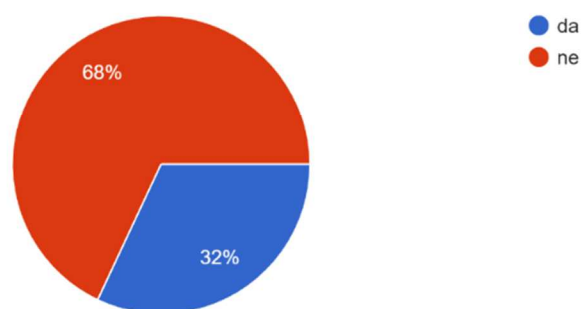


Slika 4. Priprema za rad u vrijeme epidemije koronavirusom

Formalna i neformalna edukacija uz osobno iskustvo dovoljno su pripremili za rad u vrijeme epidemije COVID 19 25% ispitanika, a 41% ispitanika smatra da nisu dovoljno pripremljeni za ove uvjete rada. Ostalih 34% misli da su možda dovoljno pripremljeni za ove uvjete rada (Slika 4.).

Jeste li mijenjali mjesto rada?

100 responses

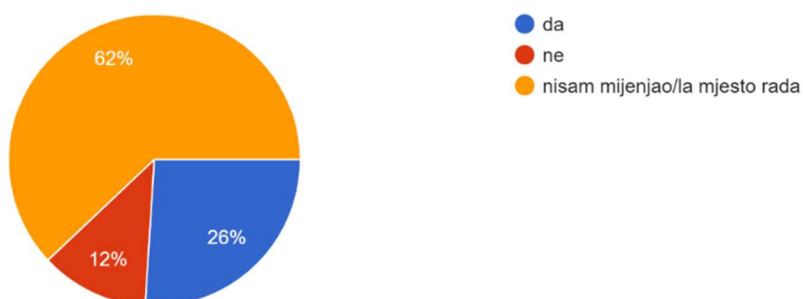


Slika 5. Mjesto rada medicinskih sestara/tehničara

Svoje uobičajeno mjesto rada mijenjalo je 32% ispitanika, dok njih 68% nije mijenjalo isto (Slika 5.).

Da li ste pod stresom zbog promjene mjesta rada?

100 responses

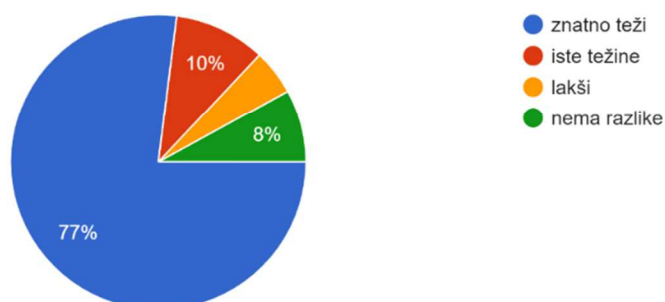


Slika 6. Procjena stresora u smislu promjene mjesta rada medicinskih sestara/tehničara

Od 32% ispitanika koje je mijenjalo mjesto rada 26% kaže da im je to izazvalo dodatni stres na radnom mjestu (Slika 6.).

U ovim uvjetima posao vam je ...

100 responses

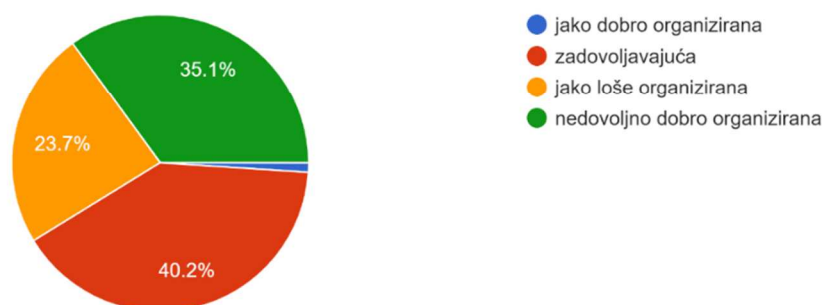


Slika 7. Procjena uvjeta na radnom mjestu

U ovim uvjetima 77% ispitanika odgovorilo je da im je posao znatno teži, a 10% ispitanika da je posao iste težine, 8% smatra da nema razlike u težini posla, a 5% ispitanika odgovorilo je, da im je posao sada lakši nego prije epidemije COVID 19 (Slika 7.).

Organizacija sestrinske skrbi s pozitivnim pacijentima na bilo kojem nivou , primarna ili sekundarna razina zdravstvene zaštite, u smislu preraspodjele sestara...

97 responses

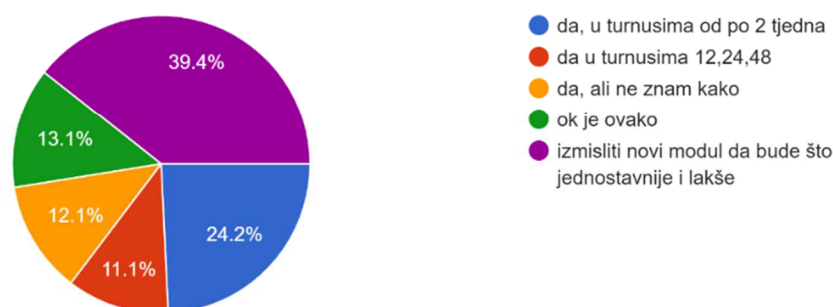


Slika 8. Procjena preraspodjele medicinskih sestara/tehničara

Da je nedovoljno dobro organizirana preraspodjela medicinskih sestara misli 35% ispitanika, dok 40% ispitanika misli da je preraspodjela medicinskih sestara na nivou primarne ili sekundarne razine zdravstvene zaštite zadovoljavajuće organizirana. Postotak ispitanika, njih 23% misli da je preraspodjela sestara jako loše organizirana, a njih 2 % misli da je jako dobro organizirano isto (Slika 8.).

Mislite li da je trebalo organizirati drugačije radno vrijeme u doba korona krize?

99 responses

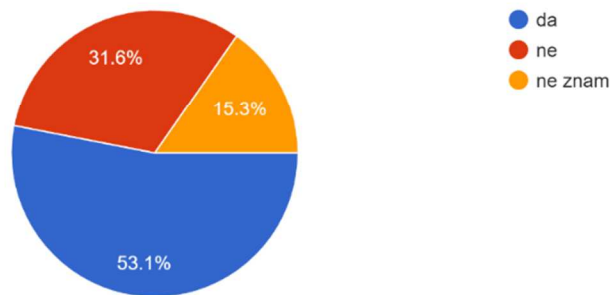


Slika 9. Procjena organizacije radnog vremena medicinskih sestara/tehničara

Radno vrijeme u doba korona krize trebalo je drugačije posložiti da bude što jednostavnije i lakše za odraditi misli 39,4% ispitanika, a njih 24,2 % misli da se trebalo organizirati po turnusima od 2 tjedna. Da im je u redu organizirano radno vrijeme misli 13,1 % ispitanika, a 12,1% bi nešto mijenjalo, ali ne zna točno kako bi mijenjalo (Slika9.).

Da li vas je ova krizna situacija psihički ranila?

98 responses

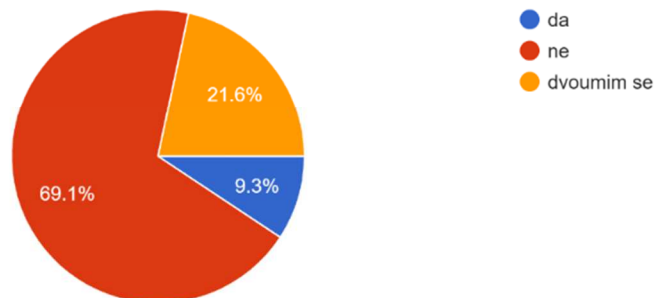


Slika 10. Procjena psihičkog zdravlja medicinskih sestara/tehničara

Ova krizna situacija po mišljenju ispitanika, ranila ih je u 53%, a njih 31% smatra da su psihički dobro. Ostalih 16% ispitanika misli da ni sami ne znaju šteti li im ova krizna situacija (Slika 10.).

Mislite da trebate potražiti stručnu pomoć, u smislu psihologa i/ili psihijatra?

97 responses

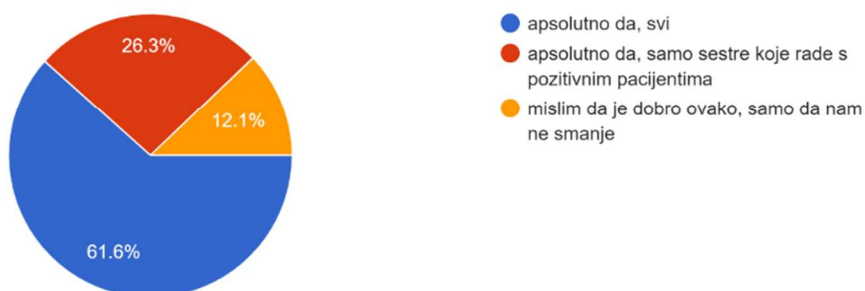


Slika 11. Procjena potrebe stručne pomoći

Mišljenje da bi trebali potražiti stručnu pomoć u smislu psihijatra ili psihologa izrazilo je 9% ispitanika, a da im ne treba stručna pomoć misli 69% ispitanika, dok se 21% njih dvoumi treba li im ili ne stručna pomoć istog (Slika 11.).

Mislite li da bi trebali dobiti veće plaće, zbog ove situacije?

99 responses

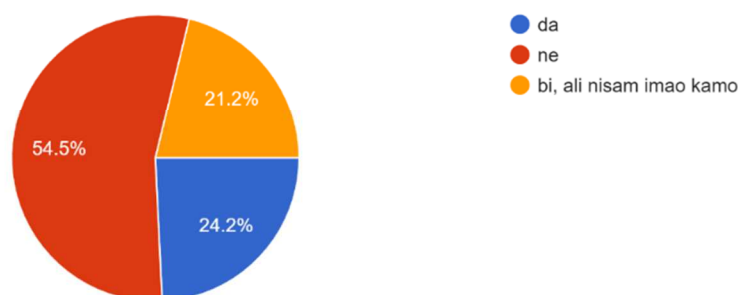


Slika 12. Procjena mjesečnih primanja medicinskih sestara/tehničara

Mišljenja oko isplate naknade za rad u ovoj situaciju su slijedeća, 61% ispitanika misli da bi trebalo svima u zdravstvu povećati plaće obzirom na situaciju u kojoj se nalazimo, 26% ispitanika misli da bi plaće trebalo povisiti samo onima koji rade s pozitivnim pacijentima, a 12% misli da nam je dobro ovako, samo da nam ne smanje plaće u ovoj kriznoj situaciji (Slika 12.).

Da li ste se morali odvojiti od obitelji kako bi ih zaštitili jer su neki od istih u rizičnim skupinama?

99 responses

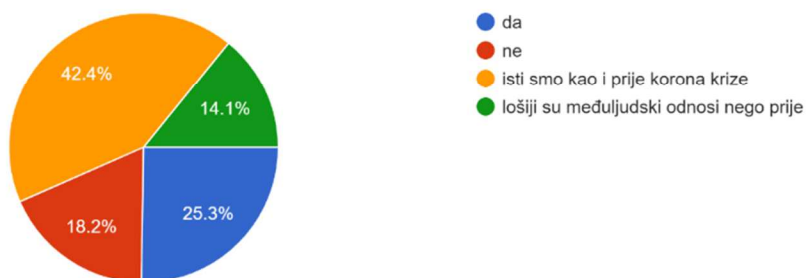


Slika 13. Odvajanje od obitelji

Od obitelji se trebalo odvojiti 24% ispitanika jer je dio njihovih obitelji u rizičnim skupinama za korona virus, a njih 54,5% se nije trebalo odvajati od svojih obitelji, dok bi 21% ispitanika mijenjao mjesto boravišta ali nemaju se kamo maknuti od svojih obitelji kako bi ih dodatno zaštitili (Slika 13.).

Da li vas je ova situacija dodatno zblížila i povezala na vašim radnim mjestima u smislu boljih međuljudskih odnosa u svim smjerovima?

99 responses

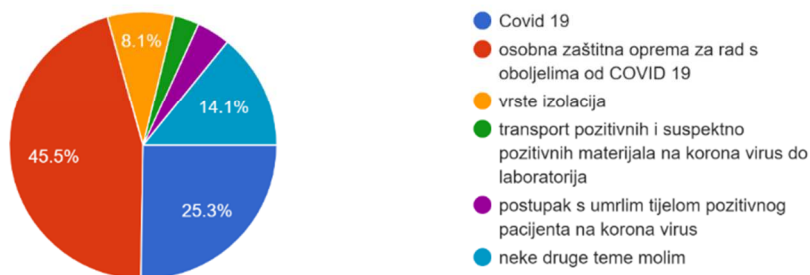


Slika 14. Procjena međuljudskih odnosa na radnom mjestu

Korona kriza utjecala je na poboljšanje međuljudskih odnosa na njihovim radnim mjestima u 25% ispitanika, dok se 14% ispitanika izjasnilo da su međuljudski odnosi na njihovim radnim mjestima sada gori nego prije korona krize. Kod 42 % ispitanika međuljudski odnosi su isti kao i prije (Slika 14.).

Na koju temu bi prvo trebalo odraditi edukaciju?

99 responses



Slika 15.

Potreba edukacije medicinskih sestara/tehničara

Prvu temu za edukaciju „OZO za rad s pozitivnim COVID 19 pacijentima“ izabralo je 45% ispitanika. Slijede teme „ COVID 19“ sa 14% , „neke druge teme sa 25% glasova ispitanika, a edukaciju o vrstama izolacije slušalo bi 8% ispitanika (Slika 15.).

Rasprava

Online anketom dobiveni su vrlo zanimljivi rezultati o samoprocjeni stresora i psihičkog zdravlja medicinskih sestara i tehničara u uvjetima koronakrize u Koprivničko-križevačkoj županiji. Medicinske sestre su procjenile da je organizacija sestrinske skrbi u primarnoj ili sekundarnoj razini zdravstvene zaštite nedovoljno dobro organizirana u 35% ispitanika, a njih 23 % smatra da je jako loše organizirana. Postavljamo si pitanje zašto su takvi rezultati, odnosno što bi se moglo poboljšati u organizaciji rada u doba epidemije. Svakako da su promjenjeni uvjeti rada, osjeća se napetost i neizvjesnost situacije. Neki su odjeli zatvoreni, a osoblje preraspoređeno na druga radna mjesta, a upravo to je kod 26% ipitanika

izvor stresa. Nezadovoljstvo radnim vremenom u 39% ispitanika je problem. Mišljenja su da je trebalo osmisliti neki novi model koji bi osigurao optimalnije korištenje psiho-fizičkog zdravlja ispitanika, a i zahtjevao manje putovanja te više slobodnog prostora za oporavak i regeneraciju psiho-fizičkih potencijala ispitanika. Funkcioniranje sustava na ovakav način ranilo je psihički 53% ispitanika, a od tih 53% , 9% bi potražilo stručnu pomoć psihologa ili psihijatra. Smatram da je to izrazito velik broj ispitanika, znači više od polovice, koji su na neki način osjetili psihičku ugrozu u vrijeme kada su preraspoređeni na druga radna mjesta ili su promijenili radne kolege na svom radnom mjestu. Da je posao znatno teži u doba epidemije procjenilo je 77% ispitanika. Ovaj rezultat bi se mogao svakako protumačiti. Percepcija težine posla svakako ima dva entiteta, a to je fizička težina i psihička težina posla. Naravno da su ovisne jedna o drugoj, ponekad proporcionalno, ponekad obrnuto proporcionalno. Svakako da je individualna procjena ovdje najvažniji entitet koji opet zavisi o psiho-fizičkom zdravlju ispitanika prije koronakrize. Treba realno sagledati situaciju i izreći zaključak koji će uključivati sve faktore s različitih kuteva percepcije simetrično i asimetrično. Međuljudski odnosi na radnim mjestima ostali su isti u 42% ispitanika, a kod njih 14% međuljudski odnosi su lošiji nego prije krize. Svakako da treba uzeti u obzir da je kod lošijih međuljudskih odnosa bilo evidentno da su napetost u kolektivu i neizvjesnost situacije utjecale na međusobne interakcije u timu. Psiho-fizičko zdravlje medicinskih sestara/tehničara vrlo je važan čimbenik u rješavanju kompleksnih situacija i problema s kojima se isti suočavaju ne uzimajući u obzir sposobnost i kompetencije. Iz samoprocjene medicinskih sestara/tehničara vidimo koliko je ono narušeno i koliko ga dodatni stres ugrožava.

Zaključak

Epidemija COVID-19 neminovno ostavlja trag u životu medicinskih sestara/tehničara. Neke od njih lišava psihičkog, a neke fizičkog zdravlja. Obzirom na zahtjevnost obavljanja poslova medicinske sestre/tehničara u vrijeme epidemije korona virusa valjalo bi iznaći način na koji će se oporavljati od stresnih utjecaja na radnom mjestu. Ovisno o prioritetima i načinu provođenja slobodnog vremena medicinske sestre/tehničari će odabrati ono što njih najviše opušta i najviše veseli, ali u okviru epidemioloških mjera koje su preporučene u svrhu sprečavanja širenja ove pošasti današnjice.

Literatura

1. Balenović Krpan A., Begovac J., Čivljak R., Dušek D., Kosanović M., Kutleša M., Lukas D., Markotić A., Puljiz I., Roglić S., Santini M., Tešović G., Vince A., Vukelić D., Zember S. Preporuke Klinike za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ u Zagrebu i Hrvatskog društva za infektivne bolesti HLZ-a za etiološko/antivirusno liječenje oboljelih od COVID-19, Zagreb, 16.3.2020., verzija 1.
2. Lu H. Drug treatment options for the 2019-new coronavirus (2019-nCoV). Biosci Trends. 2020. Epub ahead of print. doi: 10.5582/bst.2020.01020 [cited 2020 Feb 20]. Available from: https://www.jstage.jst.go.jp/article/bst/advpub/0/advpub_2020.01020/pdf/-char/en